

vladarja ni dobilo še nobeno prejšnjih ministerv, in to brž po dogodbah v zbornici poslancev in gosposki zbornici, ko so Herbstovi levičnjaki Taaffeju uže mrtvaški zvon naročili.

Nesrečno je bilo to leto za vladne in naše nasprotnike. V državnem zboru je njihova stranka čedalje bolj opešala in zdaj smemo za gotovo reči, da ji je za zmiraj odklenkalo, da narodom avstrijskim ne bo nikdar več nevarna; še par krepkih dregljejev in zasuta bo. V zbornici je vladi in večini, kolikor se je dalo, nagajala, počitnice pa so porabovali njeni poslanci za vznemirjanje in hujskanje nemškega prebivalstva proti vladi in drugim narodom Avstrije tako, da je prisiljena reč presedala uže njihovim volilcem samim. Tudi po časnikih svojih so gnali strašen hrup, tako da se je treznemu človeku skoro zdelo, kakor da bi kar naravnost klicali nemške prebivalce na krvavi boj zoper Slované in ministerstvo, češ, da ono nemški narod zatira, slovanskega pa počira. Pa pametno ljudstvo jim ni šlo na limanice, spoznalo je kmalu tako sleparijo, in tako so hujskači ostali na cedilu. Njihovo napenjanje zunaj zbornice in v nji je imelo le ta nasledek, da so se popolnem spehali in celó ob pamet prišli; njihovemu kriku o zatiranji nemštva se še celó zunaj smejejo. In tako se smemo nadjati, da za to stranko bo v Avstriji uže drugo leto — boben pel.

Bosna in Hercegovina se čedalje bolj vdomačujete. Pač je še veliko pritožeb o nespretni upravi, ker je preveč nemška in madjarska, a premalo slovanska, pa tudi tukaj upamo, da bo avstrijska vlada — oziroma njen bosenski oddelek — prišla do prepričanja, da so tam le Slovani in da si s ponemčevalno ali madjarsko politiko ne bo pridobila zaupanja in vdanosti. Dobro znamenje pa je vendar uže to, da za škofa v Sarajevo pride Hrvat, velečastiti gosp. Stadler iz Zagreba. Ko si bo vlada nabrala dosti skušenj, bo uže tudi našla pravo kopito za Bosno, to vsaj upamo.

Za naše brate Hrvate je bilo to leto veselo in pomenljivo. Po cesarjevi volji se je nekdanja vojaška Krajina spojila z materno zemljo hrvatsko, da tudi ta pokrajina stopi v vrsto državnih dežel in vživa ustavne pravice ter voli svoje poslance v deželni zbor hrvatski. Cesarjeva določba je vzbudila veliko veselje med Hrvati in Krajinci. — Zdaj imajo Hrvatje še prestati velik boj z Madjari zavoljo Reke.

Z Ogrí smo v političnih zadevah sporazumljeni, med obojnima ministroma ni razprtij. Ali bodi Bogu potoženo, da Madjar na svoji strani zatira še zmiraj Slovana!

Kako pa z nami Slovenci? Kar naravnost moramo reči, da nas pokonci drži dozdej še zmiraj le — upanje. Kakor mornarju na morji, se kaže tudi nam vedno zemlja, al do nje nas vendar nasprotni valovi še ne pusté. Prav lahko rečemo, da je še vse pri starem, kakor je bilo s pričetkom leta. O posebni prijaznosti Taaffejeve vlade do nas pač ne moremo govoriti, kajti odstranjenje par nam sovražnih velikašev nemškutarske stranke ne more zadovoljiti nas. Šla sta Kaltenecker in Vesteneck s Kranjskega — zadnji pa le zavoljo svojih škandalov, a še stoji Pirkar in z njim ponemčevalna šola, po vseh slovenskih pokrajinah se je vgnjezdil nemški „šulferajn“, na Koroškem se ponemčuje na vso sapo itd. Še edinega, česar so pričakovali ne le Kranjci, ampak vseh slovenskih pokrajin Slovenci, nam Taaffe ni storil, namreč tega, da bi bil razpustil nepostavno voljeni kranjski deželni zbor, kar so vsi narodni kranjski poslanci zahtevali. O tem, da so šli potem še v ta zbor, ne moremo govoriti, ker to je maroga, ki — pa naj bo. Storili so to Taaffeju na ljubo in mi vsaj upamo, da tega ne bo pozabil.

Kar nas pri vsem tem vendar z boljšo nado navdaja, je to, da vsaj na Kranjskem nemškutarska svojat vidno pojema; vsak dan je teh možicev manj, vsak dan zgubljajo veljavo, ker nimajo nikjer več prave zaslombe. Letos so zgubili o mestnih volitvah v prvem razredu en sedež, drugega pa komaj za eno nogo obdržali; če jih c. k. uradniki zapusté, o prihodnjih volitvah popolnem vtonejo za zmiraj.

Kupčijsko zbornico smo na Kranjskem tudi vzeli z enim naskokom, ker je bil boj po pravici, ne po Vestenecku; to smo nemčurjem vzeli za zmiraj in tega je vesela naša dežela in naši bratje po drugih pokrajinah.

Po Primorskem našim bratom nagaja predrzna laška zarota „irredentarjev“. Če bi hotela naša vlada slovanskemu življu le količkaj na roko iti, kmalu bi bila tej lahonski kači glava strta; kakor se pa kaže, na dotičnih viših mestih še zmiraj odločuje nekaka prirojena ali podedovana mržnja do Slovanov in lahonski Avstriji nevarni naporí dobivajo po tem dosti duška. Morda bo zdaj, ko je cesar sam govoril, v tem kaj bolje.

Zdaj pa pridemo do najbridkejega. V tem letu je kosila smrt, vzela nam jih je veliko, a vse bi še pogrešili, ko bi ne bil šel za njimi tudi naš prvak, naš velikan, naš oče dr. **Janez Bleiweis vitez Trsteniški**. Ni se dolgo veselila Slovenija njegovega odlikovanja po cesarjevi milosti, čez par mesecev je prišla nevošljiva, kruta smrt in zdaj pokriva njegovo truplo še ne vležena rušnja, za njegovim duhom pa gledamo gor — nad zvezde. Ni mu bilo dano včakati boljših dni. Da, hudo smo bili vdarjeni Slovenci v tem letu, zgubili smo moža, kakoršnega ne bo več. Tako nam na političnem polji še nikdar ni pobila toča. Tužna majka slava!

Nepozabljivemu pa bodi večer spomin, kjerkoli zvoni mili jezik slovenski!

Mnogovrstne novice.

* *Prebivalstvo v isterskih političnih okrajih po narodnosti.* Kdor pozna Istro, ta ve, da ima vsaj dve tretjini Hrvatov in Slovencev, pa še ene tretjine ne Italijanov. Kako so se pri zadnjem popisu Italijani trudili, povišati svoje število, to kaže spodaj stoječi pregled v okroglem številu, ako se smemo zanašati, da je koprski list „Provincia“ vzel število iz uradnega popisa. Prebivalcev je namreč:

V koprskem okraji	36.000	32.000
v poreškem „	9.000	34.000
v pazinskem „	81.000	6.000
v puljskem „	20.000	30.000
v voloskem „	38.000	500
v lošinskem „	29.000	8.000
Skupaj	163.000	110.000

Po natančnem številu bi jih bilo okolo 4000 več. Po tem takem bi se bili Italijani v 20 letih podvojili (kar pa ni res, če tudi se je mnogo Slovanov pollaščilo, ker na to ni delala le „Irredenta“, temuč tudi c. kr. uradnije in istrski deželni odbor). Mislimo, da se kljubu vsemu pritisku potujčenje ni moglo tako naglo vršiti, in da je na tisoče Hrvatov in Slovencev konfisciranih — Italijanom na prid! Pa vsakako te številke jasno pričajo, kaj se s Slovani v Istri godi. Kedaj pride rešitev? praša „Edinost“.

* Časnik „*Triester Zeitung*“ je kupila pomorska banka in pride njej v last takrat, ko se banka ustanovi. Ravnati se bo moral po načelih, katere mu bo banka predpisavala. „Ed.“ sliši, da ima „*Triest. Zeitg.*“ zdaj, ko je v rokah dveh milijonarjev, okoli 15.000 gold.

letne zgube. Nje ustavovernost mora toraj zelo nedovpitna biti.

Naši dopisi.

V Gorici 26. dec. — Malo novic in še te niso vse vesele. Dve cerkvi okradeni in en samomor v 6 dneh — to gotovo ni lepo. Ponoči od 13. do 14. t. m. so okradli cerkev v Mavhinjah (na Krasu); škode je okoli 100 gld., ali hujša, ko materijalna škoda, je predrzna oskrumba svetih posod in presv. Rešnjega Telesa; odprli so namreč tatje tabernakelj in vrgli na tla sv. hostijo. — Na Sveti Gori pa so 18. t. m. za kakih 60 gold. vrednosti odnesli. — V Gorici se je ustrelil 20. t. m. neki T., nevreden sin očeta poštenjaka. — Nekatera naša županstva so začela vstavljati se nemškimi in italijanskimi uradnimskim dopisom. In to ni samomor. — Dne 21. t. m. je imela naša čitalnica letni občni zbor in je med drugim izvoljen nov odbor. Predsednik je prejšnji, g. A. Jeglič, denarničar tudi dosedanji g. Štef. Klemenčič; izmed odbornikov pa sta samo 2 stara, gg. prof. Čebular in Pirjevec, drugi so vsi novi, in sicer samo srednješolski profesorji: gg. Berbuč, Ivančič, Jenko, Kos, Šantel. Tedaj imamo profesorsko ministerstvo. — Gosp. Šimen Gregorčič, kaplan Rihemberški in sloveči pesnik, je zarad bolehnosti začasno vpokojen. — Praznike smo imeli pri nas krasne; včeraj je burja enomalo nagajala, danes je vsaj v mestu ni. — Z Bogom za letos!

Iz Povirske občine na Kr su 18. dec. — Dovolite, ljube „Novice“, prostorček vrsticam poslanim iz Krasa. Ker se tudi za nas primorske Slovence zanimate, sklenil sem Vam ta spisek poslati in mislim, da je prvi, vsaj dosedaj nisem zapazil nobenega še iz našega kraja. — Poročati imam o letini in naših nadlogah. Letina je bila pri nas slabša kakor smo pričakovali, rž in pšenica bila je slaba in zavaljo suše drobnega zrnja, koruze smo malo pridelali, ker jo je poletna suša pritiskala in potem prišel je čas za ozimino setev in morali smo jo še nezrelo domu spravljati. Ajda je iz prva prav lepo kazala, ali potem prišla je neusmiljena burja, ki je vse ugonobila, in pa grdo vreme v zadnji polovici oktobra. — Davke so jeli pri nas siloma iztirjevati, in kdor ne plača, ga rubiti. Ubogi kmet, kje jih bo vzel! ali naj mar pičle pridelke prodá in potem gre z družino beračit! Prigodi se, da imata dva kmetiča vsak eno kravico, katera ju živi s svojim mlekom, ki ga z velikim trudom na prodaj v mesto nosita in nazaj živež za družino, in da se združita in svoje njivice orjeta; pa pride od davkarije „eksekutor“ in odžene še ti kravici, edino podporo revnemu kmetiču, ki se sedaj nima na kaj opreti, da bi se preživel, in primoran je sedaj, na posodo iskati denar; ali kaj, ker ga je težko dobiti, in ako ga dobi, mora velike obresti obljubiti, ker tudi pri nas je takih, ki prav po judovsko ljudi odirajo, namreč z velikimi obrestmi denar posojujejo in se še s tem bahajo, češ, jaz sem usmiljen in rad posodim in tudi ne tirjam visocih obresti; en sam krajcar od goldinarja na dan. Sedaj, častiti bralci, pomislite, koliko na leto pride obresti, gorjé kmetu, ki tacemu oderuhu v roke pride, ker gotovo mu kmalu boben zapoje. — Vrh tega so nam cenilni možje zemljišča tako visoko vzdignili, da smo bili primorani, pri vsaki parceli reklamirati; ali kaj, ker nam reklamacijska komisija ni skoraj nič popravila, akoravno je res prav očitna pomota proti drugim nam bližnjim krajem. Bog se nas usmili!

Iz Lesec 17. grudna. — Z velikim veseljem smo v Lescah poslušali poduk o govedoreji g. Gustava Pirca,

katerega nam je kmetijska družba v poduk poslala. Poslušalcev prišlo je veliko, da so nam bili šolski prostori pretesni. Omenjeni gospod je s tako umljivim glasom govoril, da mu vsak posebej hvalo izreka. Tudi v imenu občinskega odbora izrekam hvalo in dodajam ponižno prošnjo do c. kr. družbe kmetijske, da bi nam zopet poslala omenjenega gospoda podučevat nas tudi o konjereji, ker imamo do te posebno veselje, skoraj vsak kmetovalec ima žebečo kobilu. Prav zelo bi nam gospod Pirc vstregel, ako bi nam svoj govor o govedoreji hotel spisan — oziroma v časniku natisnjen izročiti.

Iz Knežaka 20. dec. (*Slava „Slaviji“!*) Pri banki „Slaviji“ je bil tukajšnji posestnik Anton Novak zavarovan več let. Nesreča pa je hotela, da konec maja meseca t. l. zavarovalnine imenovani ni vplačal. Grozni požar je dne 1. avgusta t. l. tudi temu posestniku vpepelil vsa poslopja, pa do odškodnine revež ni imel nikakoršne pravice. Vendar mu je banka „Slavija“ na prošnjo tukajšnjega njenega zastopnika podelila 300 gld. Hvala ji in slava! Ali bi bila to storila vsaka banka? Ali bi bilo to storilo tudi uradno priporočevano „Dunajsko zavarovalno društvo“?

Iz Dolja pri Borovnici 17. nov. (*Nekaj o lovu.*) Slučajno naletel sem na nek nemški časopis, v katerem bilo je brati, da so lovci 27. dne u. m. v okraji vrhniškem ubili 39, reci devet in trideset srn, dve lisici itd. Res lepo število srn in tudi nekaj vrednosti poleg veselja lovčevega! A kdor vé ceniti škodo, ki jo napravlja ta divjad po gozdih bi dosti rajše videl, ko bi bilo brati: „ustrelili so 39 lesic in 2 srni“. Marsikdo bi me morebiti vprašal, kako to? Je mar lisica več vredna od srne? — Morda bi rekel: „ta je butec, ki to piše.“ No, vendar je po mojem vestnem prepričanju to čista resnica. Na vsacem oralu zemlje naj bi bila ena lisica stanujoča, ker ta je za kmetijstvo res koristna žival. Če kje katera do kacij kokoši pride, to mora se ji oziroma na koristi njene z mirno vestjo odpustiti. Prav bi bilo, da bi se lisica nikdar in nikjer ne smela ubiti. Če me morebiti izmed čast. bralcev kdo vpraša, zakaj ne, mu hočem odgovoriti.

Danes je moj namen, več govoriti o škodi, ki jo napravljajo srne po polji, vrtih, posebno pa po gozdih. Rečem, da ko bi posestniki gozdov, koder se srne nahajajo, vedeli škodo ceniti, ne dali bi za te bore solde lova v najem, pač pa bi združeno vzeli ga sami ter do zadnjega življa te stvari pokončali. Tukaj me utegne kak za lov vneti vprašati: „ali ne veš lovske postave?“ Toda tudi na to vprašanje pripravljen sem odgovoriti.

Ako človek gre z odprtimi očmi po gozdu ter vidi škodo storjeno po srnah, vidi jelke „mlade“, jih natančno opazuje, prepričal se bode, da so drevesca uže po 20, 25, 30 let stara, a še vedno ne toliko visoka, da bi škodljiva žival do vršička ne dosegla. Milo mora se lastniku gozda, ko to vidi, storiti; namesto da bi drevesa z veselim očesom pogledaval in računal, da čez toliko in toliko let bo vredno drevo toliko in toliko, mu kliče notranji glas: motiš se! Davki od gozdov so čedalje večji, ker ti se dadó pač povišati, a ponižati ne! Les po malem svojo vrednost izgublja, kljub temu se pa stroški kmeta vedno naraščajo.

Gorjé je pa tudi mladim sadnim drevescem, ako je v sadni vrt srnjakom pot odprta. Ti se s svojimi rogovi drgnejo ob drevesa, lub oddrgnejo, in zgubljen je drevo, zgubljen je up na povračilo prizadetih stroškov ter le prepogosto tudi zgubljen je za vselej pri kmetu veselje do sadjereje. — Nič bolje se ne godí polju, kamor se ta divjad navadi; videl sem z lastnimi očmi, in to uže večkrat, skakati srne po njivah in se skrivati po teh s koruzo obsajenih. Kaj pa s travniki? Tudi tem srna ni brez škode. Po travi se valja, zemljo